06/08/2019

# Σχέδιο για υποβρύχιες κολυμβητικές διαδρομές στη Λακωνία

/ Παιδεία και Πολιτισμός

Υποβρύχιες διαδρομές για κολυμβητές πάνω από τον βυθισμένο προϊστορικό οικισμό στο Παυλοπέτρι Λακωνίας προβλέπει το σχέδιο της Εφορείας Εναλίων Αρχαιοτήτων (ΕΕΑ), που εγκρίθηκε πρόσφατα από το ΚΑΣ.

Ταυτόχρονα, η καινοτομία του σχεδίου είναι ότι συνδέει την ανάδειξη του αρχαιολογικού χώρου με την προστασία και την ανάδειξη του σημαντικού υγροβιότοπου που βρίσκεται μέσα στον αρχαιολογικό χώρο, σε μια ενιαία οικοαρχαιολογική διαδρομή.

Ο προϊστορικός οικισμός του Παυλοπετρίου εκτείνεται μεταξύ της ομώνυμης νησίδας και της παραλίας της Πούντας, εκεί όπου κατά την 3η χιλιετία π.Χ. υπήρχε μια λωρίδα γης που ένωνε τη λακωνική ακτή με τη σημερινή νήσο Ελαφόνησο.

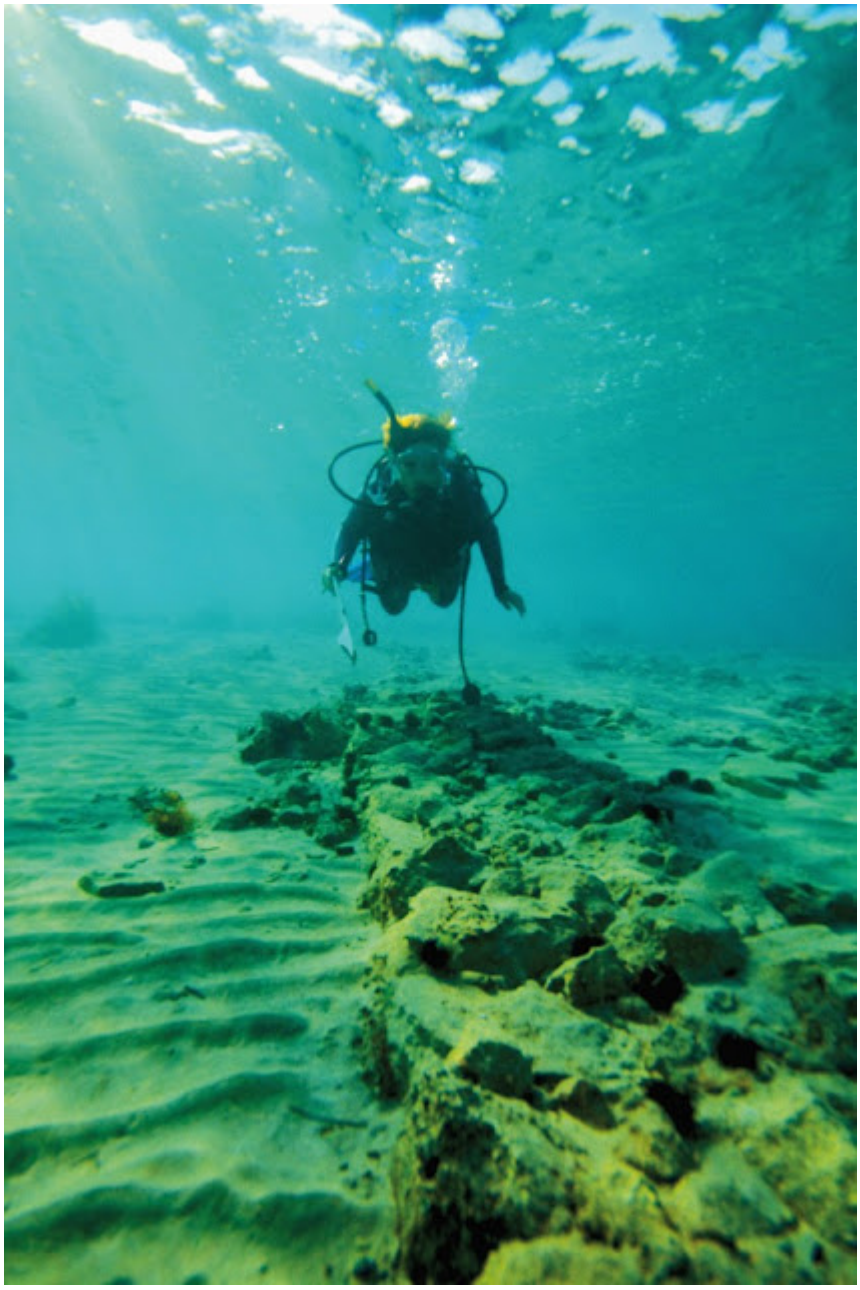

Ο οικισμός είναι βυθισμένος ελάχιστα μέτρα κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας, γεγονός που τον καθιστά εύκολα επισκέψιμο με μάσκα και βατραχοπέδιλα:

Σε βάθος από 1 έως 4 μέτρα σώζεται σε μεγάλη έκταση η κάτοψη της πόλης με δρόμους, κτίρια και εκτεταμένο νεκροταφείο στην ακτή.

Η πρόταση της ΕΕΑ προσβλέπει όχι μόνο στην ανάδειξη του σπουδαίου αρχαιολογικού χώρου και του σπάνιου υγροτόπου της περιοχής, αλλά και στην προβολή της ευρύτερης περιοχής των Βοιών (Νεάπολη) ως τόπου οικοαρχαιολογικών διαδρομών και εναλλακτικού τουρισμού.

Με άλλα λόγια, «στόχος του σχεδίου ολοκληρωμένης διαχείρισης είναι η

κατάρτιση ενός μεσοπρόθεσμου και μακροπρόθεσμου σχεδιασμού διαχείρισης των ερευνητικών, περιβαλλοντικών, εκπαιδευτικών και αναπτυξιακών δράσεων», δήλωσε στο ΑΠΕ-ΜΠΕ η Δέσποινα Κουτσούμπα, καταδυόμενη αρχαιολόγος της ΕΕΑ, που μαζί με τον Κωνσταντίνο Κυπριώτη, καταδυόμενο βιολόγο της ΕΕΑ, σε συνεργασία με ειδικούς επιστήμονες από το ΕΛΚΕΘΕ, εκπόνησαν τη μελέτη.

«Ένας σχεδιασμός, που δεν μπορεί να υλοποιηθεί χωρίς τη συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας, αλλά και δίχως να στηρίζεται στην προστασία και ανάδειξη του αρχαιολογικού αποθέματος και του φυσικού περιβάλλοντος της ευρύτερης περιοχής γύρω από τον βυθισμένο οικισμό και της περιοχής Natura 2000, εντός της οποίας βρίσκεται ο κηρυγμένος ενάλιος αρχαιολογικός χώρος.

Η συνεργασία που έχουμε ήδη αναπτύξει με τοπικούς φορείς, και με τον Δήμο Ελαφονήσου και την Περιφέρεια Πελοποννήσου, αποτελούν τη βάση για το εγχείρημα», τόνισε η ίδια στο ΑΠΕ-ΜΠΕ.

Οι ενέργειες για την προστασία της περιοχής διακρίνονται σε άμεσες και σε λιγότερο ή περισσότερο μακροπρόθεσμες.

Για παράδειγμα, στις πρώτες περιλαμβάνονται η εφαρμογή της απαγόρευσης των χρήσεων στην περιοχή (να πάψει η παράνομη αλιεία και το ψαροντούφεκο, η αγκυροβολία, η παράνομη κατασκήνωση κλπ.), η απομάκρυνση της παράνομης στάθμευσης από τον υγροβιότοπο με χωροθέτηση πάρκινγκ έξω από τα όρια του αρχαιολογικού χώρου, η ύπαρξη χερσαίας σήμανσης με πινακίδες που θα έχουν από κοινού τη σήμανση απαγορευμένων χρήσεων για τον αρχαιολογικό χώρο και την περιοχή NATURA 2000, η μέριμνα για την καθαριότητα του χώρου με την τοποθέτηση κάδων απορριμμάτων ειδικά σχεδιασμένων για την περιοχή κ.α.

Στις μεσοπρόθεσμες ενέργειες προστασίας προτείνονται η παρακολούθηση και η μελέτη της διάβρωσης και των αλλαγών της ακτογραμμής, καθώς και οι σωστικές δράσεις συντήρησης, στερέωσης και αποκατάστασης των βυθισμένων αρχαιοτήτων και εκείνων που βρίσκονται στην ακτογραμμή, όπου είναι αναγκαίο.

Για την ανάδειξη του Παυλοπετρίου προτείνονται περιπατητικές και κολυμβητικές διαδρομές: ειδικά για τους κολυμβητές, το σχέδιο προβλέπει την τοποθέτηση πινακίδων υποθαλάσσια, που θα βοηθούν τους επισκέπτες να περιηγηθούν στον οικισμό κολυμπώντας με μάσκα και βατραχοπέδιλα.

Προβλέπεται επίσης η σύνταξη χαρτών με τα σημεία ενδιαφέροντος της ευρύτερης περιοχής και τις πιθανές πορείες των επισκεπτών σε χερσαίο και ενάλιο χώρο, εκπαιδευτικά προγράμματα γνωριμίας, τακτές εκδηλώσεις-υποβρύχιες ξεναγήσεις για το κοινό, ψηφιακές εφαρμογές, σύνδεση του αρχαιολογικού χώρου

με τα ευρήματα στο Μουσείο Νεάπολης και με την έκθεση ενάλιων ευρημάτων της ΕΕΑ στην Πύλο κ.α.

Επιπλέον, είναι σημαντικό ότι στη μελέτη λαμβάνεται ιδιαίτερη μέριμνα για την περιοχή ωοτοκίας της Caretta caretta που θα πρέπει να καθαρίζεται, να σημαίνεται και να προστατεύεται θεσμικά.

Επίσης, ενθαρρύνονται περιβαλλοντικά προγράμματα στην περιοχή, καθώς και η απομάκρυνση χρήσεων που ενοχλούν, όπως beach bar, ομπρέλες και παράκτιος φωτισμός.

Μετά την έκδοση της Υπουργικής Απόφασης έγκρισης του σχεδίου διαχείρισης, θα χρειαστούν ειδικές μελέτες για την εφαρμογή του και θα αναζητηθεί χρηματοδότηση.

Η ανάδειξη του Παυλοπετρίου αποτελεί πιλοτικό έργο για την Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων.

«Είναι ένας τρόπος να γίνουν προσιτοί και ευανάγνωστοι στο κοινό των κολυμβητών οι βυθισμένοι παράκτιοι χώροι, κυρίως λιμάνια και οικισμοί», υπογράμμισε στο ΑΠΕ-ΜΠΕ η προϊσταμένη της ΕΕΑ, Παρή Καλαμαρά.

«Στόχος μας είναι η ανάδειξη να επεκταθεί και σε άλλους παρόμοιους αρχαιολογικούς χώρους, όπως οι Κεγχρεές, η Κυλλήνη, η Πλύτρα, το Λιμένι κ.α.», συμπλήρωσε.

Το Παυλοπέτρι είναι ένας πολύ σημαντικός αρχαιολογικός χώρος, με διεθνή εμβέλεια και μεγάλες δυνατότητες ανάδειξης, που βρίσκεται σε μια περιοχή ιδιαίτερης ομορφιάς και φυσικού πλούτου.

Οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν τόσο ο χώρος όσο και το φυσικό περιβάλλον κυρίως από ανθρωπογενείς πιέσεις, αλλά και από φυσικές φθορές, καθιστούν αναγκαία την από κοινού αντιμετώπισή τους τόσο για τον αρχαιολογικό χώρο όσο και για τον υγρότοπο και εν γένει την περιοχή NATURA 2000.

Η πρόκληση τώρα είναι να υπάρξει αποδοτική συνεργασία της Εφορείας Εναλίων Αρχαιοτήτων με τον Φορέα Διαχείρισης της περιοχής NATURA 2000, ώστε να γίνει εφικτή η από κοινού αντιμετώπιση, προστασία και ανάδειξη της περιοχής.

Έρευνες στο Παυλοπέτρι

Στο αποκορύφωμα της ακμής του, οι κάτοικοι του οικισμού κυμαίνονταν πιθανόν

από 500 έως 2.000. Τουλάχιστον επί δυο χιλιάδες χρόνια (από την 3η ως το τέλος της 2ης χιλιετίας π. Χ.) έχει βεβαιωθεί η κατοίκηση της πόλης, η οποία μετά από τρεις σεισμούς -αναμένονται τα αποτελέσματα των σχετικών ερευνών- πιθανόν και από άλλους παράγοντες οδηγήθηκε σταδιακά κάτω από την επιφάνεια των υδάτων. Και τελικά στη λήθη.

Οι πρώτες αναφορές στον βυθισμένο οικισμό κάνουν την εμφάνισή τους στις αρχές του 20ού αιώνα (το 1904), ενώ τα κατάλοιπά του εντοπίζονται εκ νέου το 1967 από τον Νίκολας Φλέμινγκ, ο οποίος επιβεβαίωσε την ύπαρξη της προϊστορικής πόλης.

Έκτοτε η περιοχή ερευνήθηκε εκτενώς:

Το 1968 από ομάδα αρχαιολόγων από το Πανεπιστήμιο του Κέιμπριτζ, στην οποία η ελληνική πλευρά είχε μετάσχει με τον αείμνηστο ‘Αγγελο Δεληβοριά, που τότε υπηρετούσε στην Σπάρτη.

Νέο ερευνητικό πρόγραμμα ξεκίνησε το 2009 από το Πανεπιστήμιο του Νότιγχαμ, την Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων και το Ελληνικό Κέντρο Θαλάσσιων Ερευνών, υπό τη διεύθυνση του Ηλία Σπονδύλη. Μάλιστα το 2011 πραγματοποιήθηκαν και ανασκαφικές τομές.

Ο αρχαιολογικός χώρος έγινε πολύ γνωστός και στο εξωτερικό μετά την κυκλοφορία, το 2011, του ντοκιμαντέρ του BBC «Pavlopetri-City Beneath The Waves». Έκτοτε, πολλοί τουρίστες φτάνουν στην περιοχή για να δουν τον βυθισμένο οικισμό..

Δεν είναι εύκολο να εντοπιστεί κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας, ενώ η προσέλευση στην παραλία, που αποτελεί παραδοσιακό σημείο για κάμπινγκ, εγκυμονεί κινδύνους τόσο για τον αρχαιολογικό χώρο όσο και -πολύ περισσότερο- για τον υγροβιότοπο που τον περιβάλλει, στον οποίο φιλοξενούνται σπάνια είδη πουλιών.

Άποψη αποκατάστασης της πιθανής μορφής του οικισμού στο Παυλοπέτρι κατά τη Νεοανακτορική περίοδο.

Το μυστήριο του πότε και πώς βυθίστηκε ο αρχαίος οικισμός στο Παυλοπέτρι Λακωνίας, η αρχαιότερη βυθισμένη πόλη στον κόσμο, επιχειρούν να αποκρυπτογραφήσουν οι ερευνητές της Βρετανικής Σχολής Αθηνών και της Εφορείας Ενάλιων Αρχαιοτήτων.

Πηγή: politik, The Huffington Post, με πληροφορίες από ΑΠΕ-ΜΠΕ